

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΥΦΑΝΤΗ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΟΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ART8 ΣΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ, 13 ΙΟΥΝΙΟΥ, 2015.

Ο ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ, ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ, ΚΑΙ Η ΧΡΥΣΗ ΕΠΟΧΗ

Όσα είναι αναγκαία για τον άνθρωπο (μας λέγει ο Δημόκριτος) είν' ελάχιστα, και δίνονται δωρεάν, από τη Φύση. Όσα με κόπο και θλίψη αποκτώνται, είναι ανάγκες δημιουργημένες από την κακοήθεια του νου.

Και ποια είναι τα ελάχιστα κι αναγκαία, που από τη Φύση μας δίδονται δωρεάν;

Αέρας, ύπνος, νερό, τροφή, έρωτας, το παιχνίδι της δημιουργίας, και το παιχνίδι απόλαυσης της δημιουργίας.

Τα πέντε πρώτα αγαθά, είναι βιολογικές ανάγκες χωρίς τις οποίες ο άνθρωπος δεν μπορεί ν' αποκτήσει το ζην. Τα δύο τελευταία, είναι πνευματικές ανάγκες, χωρίς τις οποίες ο άνθρωπος δεν μπορεί ν' αποκτήσει το ευ ζην.

Βιολογικές ανάγκες, πνευματικές ανάγκες... Αβασάνιστα μιλώντας, θα λέγαμε πως είναι πράγματα διαφορετικά. Είναι όμως έτσι;

Όσο κι αν κατάντησε δυσνόητο, όσο κι αν η αλήθεια ξεχάστηκε, η πραγματικότητα λέει πως δεν υπάρχει πολιτισμός χωρίς ψωμί, και συνάμα, δεν υπάρχει ψωμί χωρίς πολιτισμό.

Το ότι και τα επτά αγαθά είναι συνάμα βιολογικά και πνευματικά, δεν μας το λέει μόνο η ελληνική γλώσσα, που ταυτίζει, λόγου χάριν, τον αέρα (πνοή) με το πνεύμα, αλλά μας το αποδεικνύουν πλήρως η εμπειρία και η ιστορική πραγματικότητα:

Οι άνθρωποι του Μεσαίωνα, καθώς γνωρίζουμε, ζούσαν μίαν άθλια ζωή μέσα στην κόλαση του μόχθου και πέθαιναν παράκαιρα από την πείνα και τη γενικότερη εξαθλίωση. Χρειάστηκε να έρθει η Αναγέννηση (δηλαδή ο πολιτισμός), χρειάστηκε να έρθει ο Διαφωτισμός (δηλαδή η φυσιοκρατική σκέψη). Χρειάστηκαν αυτά, για να γίνει η Γαλλική Επανάσταση, που ξαναέδωσε το πλήρες δικαίωμα στους ανθρώπους, να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στο ψωμί. Με άλλα λόγια, ήταν ο πολιτισμός που έφερε το ψωμί.

Κι ακόμη, γύρω στο 1960, στην Βουλή των Ελλήνων, η αντιπολίτευση πρότεινε να θεσπιστεί νόμος, σύμφωνα με τον οποίο, οι πνευματικοί δημιουργοί, θα μπορούσαν να έχουν ένα είδος οικονομικής προστασίας εκ μέρους του κράτους, όπως αυτό συνέβαινε στην αρχαιότητα κι όχι μόνο. Ο τότε πρωθυπουργός απαντώντας ανοήτως και αλαζονικότατα είπε το εξής: «Εγώ δεν ταΐζω τεμπέληδες». Και βεβαίως, όλοι γνωρίζουμε, ότι ένας και μόνο «τεμπέλης», ο Νίκος Καζαντζάκης, μ' ένα και μόνο βιβλίο του, τον Αλέξη Ζορμπά, προσέφερε στον ελληνικό τουρισμό και στην ελληνική οικονομία, όσα καμμιά τουριστική διαφήμιση δεν μπόρεσε ποτέ να προσφέρει.

Όσα είναι αναγκαία για τον άνθρωπο, είν' ελάχιστα, και δίνονται δωρεάν, από τη Φύση.

Όμως τί συνέβη και τούτα τα ελάχιστα, ουσιώδη αγαθά, τα παρεχόμενα δωρεάν από τη φύση, τι συνέβη και αποχτιούνται πια (όταν αποχτιούνται) με κόπο, θλίψη, αγώνα κι αγωνία;

Συνέβη το απλούστατο και ουσιώδες: Ότι παραμερίζοντας τον πολιτισμό, είχαμε ως συνέπεια να επιτρέψουμε στους κακοήθεις νόες, ν' αποφασίζουν για μας, σα να ήσαν οι δικοί μας νόες. Επιτρέψαμε στην Απληστία, που συνεπικουρούμενη από τις προδοτικές εξουσίες μας υποχρεώνουν να παράγουμε αυτά τα αγαθά και μετά, να μας τα πουλά κιόλας από πάνω, ακριβότατα.

Να λοιπόν τί πρέπει οπωσδήποτε να διδάσκουμε στα σχολεία μας:

α) Την αφοβία απέναντι στον βιοπορισμό, όταν τα παιδιά θα μαθαίνουν ότι τα αναγκαία είν' ελάχιστα και δωρεάν.

β) Την ανάγκη προστασίας αυτής της δωρεάς.

Να διαποτιστούν τα παιδιά με την ξεχασμένη αλήθεια ότι αυτός που αφαιρεί τα αγαθά τούτα είτε τα εμπορεύεται, αυτομάτως κηρύσσει τον πόλεμο εναντίον της ανθρωπότητας, εναντίον του δικαιούχου, και ο δικαιούχος τότε πρέπει να καταφύγει στο ιερό δικαίωμα της άμυνας, διεκδικώντας τα αγαθά του αυτά πάση θυσία. Πάση

θυσία, γιατί αν δεν τα ζητήσει πάση θυσία, θα είναι αναγκασμένος να ζει όσο ζει, επιθυμώντας τον θάνατο και φθονώντας εκείνους που έχουν ήδη πεθάνει.

Και μ' όλα τούτα θέλω να υπενθυμίσω πως έχουμε δικαίωμα στη Χρυσή Εποχή, όπου όλες οι ανάγκες των ανθρώπων, ικανοποιούνται, παίζοντας.

Το ζητούμενο είναι να κάνουμε, αυτό που από τη φύση μας είμαστε καμωμένοι να κάνουμε. Κι όταν αυτό κατορθώνεται, η εργασία γίνεται παιχνίδι, κι επειδή γίνεται παιχνίδι, είναι ξεκούραστη, είν' ευχάριστη και απολύτως αποτελεσματική.

Σήμερα όλοι εδώ, έχουμε τη χαρά να προσεγγίζουμε το ευ ζην, ανοίγοντας μια έκθεση γεμάτη από προϊόντα του παιχνιδιού. Δημιουργοί και απολαμβάνοντες την δημιουργία, έχουμε αυτό που υπήρξε πάντα το ζητούμενο για τους μεγαλύτερους σοφούς της ανθρωπότητας μέσα στους αιώνες: Από τον Ηράκλειτο και τον Αναξαγόρα, μέχρι τον Λάο Τσε και τον Ιησού, κυρίαρχο θέμα υπήρξε το να είμαστε σαν τα παιδιά, να ξαναγίνουμε παιδιά. Γιατί στα παιδιά ανήκει το βασίλειο του πνεύματος, η Χρυσή Εποχή, ο πολιτισμός του παιχνιδιού. (Και δεν υπάρχει ανώτερος πολιτισμός από αυτόν του παιχνιδιού). Τα παιδιά, παίζοντας, εναρμονίζονται με τον Κόσμο, ο οποίος άλλο δεν είναι παρά, το μαγικό παιχνίδι, όπου όλα τα όντα, έχουν το ρόλο του πρωταγωνιστή.

Και τώρα, λίγα λόγια για τη φωτογραφία, ώστε να τελειώνω, και να δοθούμε στις διάφορες απολαύσεις που περιμένουν εδώ:

Το παιχνίδι που λέγεται φωτογράφιση και φωτογραφία, είναι κλιμακωτό, έχει μερικά σκαλοπάτια. Ας τα ξαναθυμηθούμε:

1. Υπάρχει η επιδεικτική φωτογραφία, μες από την οποία ο φωτογράφος θέλει να μας επιδείξει την ακρίβεια με την οποία η ακριβή μηχανή του κράτησε την εικόνα ενός πράγματος.

2. Υπάρχει η αναμνηστική λεγόμενη φωτογραφία, που βγαίνει από την ανάγκη να βγάλουμε έξω από τον χρόνο μια στιγμιαία εικόνα από τη ζωή μας ή από τη ζωή των άλλων.

3. Υπάρχει η φωτογραφία που κατάντησε υποκατάστατο του ζωντανού σώματος, του ζωντανού προσώπου. Αυτή η φωτογραφία λατρεύτηκε και μουσκέφτηκε από δάκρυα περισσότερο κι από άγια εικονίσματα, διότι απεικονίζει τον αγαπημένο που χάσαμε, επειδή πέθανε ή, τον αγαπημένο «που είναι / για μας χαμένος σαν τους πεθαμένους», επειδή τον ρούφηξε η χοάνη της ζωής ή χάθηκε μέσα στις αναδιπλώσεις του χρόνου.

4. Υπάρχει ακόμη η φωτογραφία που μέσω αυτής θέλουμε να αποθανατίσουμε κάτι πολύ όμορφο, ή κάτι πολύ φρικτό, σ' ένα τοπίο, σ' έναν άνθρωπο, σ' ένα ζώο ή σε ό,τιδήποτε άλλο, ώστε να υπάρχει η μαρτυρία αυτής της ομορφιάς ή αυτής της φρίκης.

5. Υπάρχει τέλος η φωτογραφία, που με την παρέμβαση του φωτογράφου στην πραγματικότητα, γίνεται τέχνη. Να δώσω ένα παράδειγμα: Φωτογραφίζουμε ένα ηλιοτρόπιο. Το να φωτογραφίσουμε σωστά ένα ηλιοτρόπιο, είναι βεβαίως τέχνη. Μα θα είναι περισσότερο τέχνη, θα είναι πλήρως τέχνη, αν λόγου χάριν, στο ηλιοτρόπιο αυτό, φορέσουμε μαύρα γυαλιά, ένα ψαθάκι, και πιθανόν ένα πουκάμισο. Το ηλιοτρόπιο τότε με την παρέμβασή μας, έπαψε πια να είναι μόνο ηλιοτρόπιο. Είναι πλέον και λίγο άνθρωπος ή μια ενανθρωπισμένη ηλιακή θεότητα. Με την παρέμβασή μας ανοίξαμε δρόμους επικοινωνίας, με τις πολλαπλές σημασίες της υπάρξεώς του.

Ευχαριστώ. Να είμαστε πάντα καλά. Και θα είμαστε πάντα καλά, αν αφήσουμε το παιδί που έχει ο καθένας μέσα του, να εκφραστεί και να δράσει ελεύθερα.